

Mexico City'de 200 metre finali koşulmuş. Amerikalı (siyah) atletler Tommie Smith ile John Carlos birinci ve üçüncü gelirken, ikinciliği Avustralyalı (beyaz) Peter Norman kazanmış.

Madalya töreni için bekledikleri sırada, Carlos, Peter Norman'ın yanına gelerek sormuş:

- İnsan haklarına inanıyor musun?
- Evet, inanıyorum.
- Peki ya Tanrı'ya?
- Bütün kalbimle...

Bunun üzerine, iki siyah atlet kafalarındaki eylem planını açıklamışlar, Norman tereddütsüz katılmış:

- Ben eyleminizi destekleyeceğim, bana ne yapmam gerektiğini söyleyin!

İlk defa, o günler için müthiş bir provokasyon hatta devrim sayılacak bir eylem planlıyor iki genç adam: Amerika'daki ırk ayrımcılığını ve siyahlara reva görülen fakirliği ve ikinci sınıf vatandaşlığı protesto edecekler... Ama nasıl?

Fikir Norman'dan geliyor: bir çift siyah deri eldiven buluyorlar, sağ tekini Tommie, sol tekini John eline geçiriyor; fakirliği sembolize etmek için çıplak ayakla kürsüye çıkıyorlar, başları kederle öne eğik, sıkılı yumruklarını havaya kaldırıyorlar. Önlerinde duran beyaz atlet Peter Norman da, dayanışmasını göstermek için kalbinin üstüne 'İnsan Hakları İçin Olimpiyat Projesi Hareketi'nin kokartını iğneliyor.

Amerikan milli marşı çalarken plan icra ediliyor ve eylem koyuluyor.

Ve tabii dünya birbirine giriyor. Amerika ayağa kalkıyor. Olimpiyatlar bile gölgede kalıyor, dünya gazeteleri yumrukları havada siyah atletlerin fotoğrafını birinci sayfadan veriyor...

Amerikan Olimpiyat Komitesi iki siyahın spor kariyerini o saniye bitiriyor. Eylem amacına ulaşmış, Amerika'daki zenci azınlığın durumu dünya gündemine girmiştir. Smith ve Carlos spor hayatlarını (ve buna bağlı olarak geleceklerini) feda etmişler ama dünya tarihine geçmişlerdir. Dünyadaki yüz milyonlarca ezilmiş siyahın ilahı haline gelmişlerdir.

Peki ya Avustralyalı beyaz Peter Norman?

Tommie Smith diyor ki:

"Peter, bir beyazdı. O günlerde siyahların haklarını savunma cesareti gösteren, onurlu ve belkemiği sahibi beyaz çok azdı. Peter, Avustralya'ya döndüğünde kimse yüzüne bakmadığı gibi, herkes tarafından yargılandı. Onun da atletizm kariyeri bitti, spor çevrelerinden dışlandı. Tehditler, işsizlik ve tecrit nedeniyle öyle sıkıntılı günler yaşadık ki, üçümüzün de ilk evliliği sona erdi."

Avustralya Devleti Norman'ı ölene kadar affetmemiş ama... Norman intikamını mezara götürmüş: 1968 Olimpiyatları finalinde ikinci olurken kırdığı 200 metre Avusturalya rekoru hâlâ, 38 yıl sonra kırılmamış.

Ölene kadar süren 'eylem kardeşliği'

İki Amerikalı ve bir Avustralyalı 'lanetli' atletin o gün başlayan 'eylem kardeşliği' ve dostlukları ömür boyu sürmüştür. Aradan geçen 38 yıl boyunca, yazışmışlar, buluşmuşlar, görüşmüşler.

Ta, geçen hafta, Peter Norman evinin bahçesinde kalp krizi geçirip 64 yaşında ölene kadar.

Ve şimdi, aşağıdaki fotoğrafa iyi bakın:

Melbourne'de yapılan cenaze töreni. 'Onurlu beyaz atlet' **Peter Norman**'ın tabutu, **Tommie Smith** (solda) ve **John Carlos**'un omuzlarında!

Üç 'eylem kardeşi' son kez omuz omuza...

"Cenaze töreninde Carlos ile Smith'in yanına gidip '**Siz Mexico City'de yumruklarınızı havaya kaldırdığınızda, biz Türkiye'deydik. Şeref kürsüsündeki fotoğrafınız o gün bize ve kuşağımıza çok şey öğretti**' dediğimde, Carlos yüzünde içten ve gururlu bir gülümsemeyle eğilip, '**Bizim de bütün amacımız buydu zaten**' dedi." (Star, 16 ekim)

250x359 (15 kb)

236x300 (11 kb)